A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (harmadik tanács)

2010. március 4.*

A C-197/08. sz. ügyben,

az EK 226. cikke alapján kötelezettségszegés megállapítása iránt a Bírósághoz 2008. május 14-én benyújtott,

az **Európai Bizottság** (képviselik: R. Lyal és W. Mölls, meghatalmazotti minőségben, kézbesítési cím: Luxembourg)

felperesnek

a

Francia Köztársaság (képviselik: G. de Bergues, J.-S. Pilczer, J.-C. Gracia és B. Beaupère-Manokha, meghatalmazotti minőségben)

alperes ellen

benyújtott keresete tárgyában,

* Az eljárás nyelve: francia.

A BÍRÓSÁG (harmadik tanács),

tagjai: J. N. Cunha Rodrigues, a második tanács elnöke, a harmadik tanács elnökeként eljárva, P. Lindh, A. Rosas, U. Lõhmus és A. Arabadjiev (előadó) bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,
hivatalvezető: R. Şereş tanácsos,

tekintettel az írásbeli szakaszra és a 2009. június 18-i tárgyalásra,

a főtanácsnok indítványának a 2009. október 22-i tárgyaláson történt meghallgatását követően

meghozta a következő

Ítéletet

1 Keresetével az Európai Közösségek Bizottsága a Bíróságtól annak megállapítását kéri, hogy a Francia Köztársaság – mivel a Franciaországban forgalomba hozott cigaretta tekintetében kiskereskedelmi minimálár-rendszert fogadott el és tart hatályban, valamint megtiltja a dohánytermékeknek a „közegészség céljával ellentétes reklámáron" történő értékesítését – nem teljesítette a 2002. február 12-i 2002/10/EK tanácsi irányelvvel (HL L 46., 26. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 35. kötet, 182. o.) módosított, a dohánygyártmányok fogyasztását érintő, a forgalmi adón kívüli egyéb adókról szóló, 1995. november 27-i 95/59/EK tanácsi irányelv (HL L 291., 40. o.;

magyar nyelvű különkiadás 9. fejezet, 1. kötet, 283. o.; a továbbiakban: 95/59 irányelv) 9. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

Jogi háttér

A közösségi szabályozás

2 A 95/59 irányelv (2), (3) és (7) preambulumbekezdése a következőképpen szól:

„(2) mivel a[z EK-]Szerződés célja egy gazdasági unió létrehozása, amelyen belül egészséges verseny uralkodik, és amely jellemzői hasonlítanak egy nemzeti piac jellemzőihez; továbbá a dohánygyártmányok tekintetében e cél elérése előfeltételezi, hogy a tagállamokban az ezen ágazat termékeinek forgalmát érintő adók alkalmazása ne torzítsa a versenyfeltételeket, és a Közösségen belül ne akadályozza azok szabad mozgását;

(3) mivel különösen a jövedéki adók szerkezete összehangolásának kell ahhoz vezetnie, hogy az ugyanazon csoportba tartozó dohánygyártmányok kategóriái közötti verseny az adóterhek következtében ne torzuljon, és hogy ez a tagállamok nemzeti piacainak megnyitását valósítsa meg;

[…]

(7) mivel a szabad verseny követelménye a szabad árképzést jelenti a dohánygyártmányok minden csoportja tekintetében."

3 Ezen irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében:

„Dohánygyártmány a következő:

a) cigaretták;

b) szivarok és szivarkák;

c) fogyasztási dohány

– cigaretták sodrására szánt finomra vágott dohány,

– egyéb fogyasztási dohány,

a 3–7. cikk meghatározásának megfelelően."

4 A 95/59 irányelv 8. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A Közösségben gyártott cigarettákra és a harmadik országokból behozott cigarettákra a vámokat is tartalmazó legmagasabb kiskereskedelmi ár alapján számított százalékos jövedéki adót és a termék egységére meghatározott tételes jövedéki adót kell kivetni [helyesen: A Közösségben gyártott cigarettákra és a harmadik országokból behozott cigarettákra minden tagállam vámokat is tartalmazó legmagasabb kiskereskedelmi ár alapján számított százalékos jövedéki adót és a termék egységére meghatározott tételes jövedéki adót vet ki].

(2) A százalékos jövedéki adó mértékének és a tételes jövedéki adó összegének minden cigaretta esetén egyformának kell lennie.

[…]”

5 Ezen irányelv 9. cikke (1) bekezdésének értelmében:

„A gyártó a Közösségen belül letelepedett olyan természetes vagy jogi személy, amely kiskereskedelmi forgalomba hozatala céljából a dohányt feldolgozott termékké alakítja át.

A gyártók, vagy adott esetben azok közösségi képviselői vagy megbízottjai, valamint a harmadik országokból dohányt importálók szabadon határozhatják meg a legmagasabb kiskereskedelmi árat minden termék esetében és minden tagállam számára, ahol a kérdéses terméket fogyasztásra bocsátják.

A második albekezdés azonban nem akadályozhatja az árszínvonalak ellenőrzésére vonatkozó nemzeti jogalkotási rendszerek végrehajtását, vagy a meghatározott árak betartását [helyesen: az árszínvonal ellenőrzésére vagy az előírt árak betartására vonatkozó nemzeti jogszabályok alkalmazását], feltéve hogy azok összeegyeztethetők a közösségi jogalkotással."

6 Az említett irányelv 16. cikke előírja:

„(1) A cigarettákra vonatkozó tételes jövedéki adó összegét a legkeresettebb árkategóriában állapítják meg 1978. január 1-jével kezdődően, a minden év január 1-jén érvényes adatoknak megfelelően.

(2) A jövedéki adó tételes összetevője nem lehet alacsonyabb, mint 5%-a, vagy nem lehet magasabb, mint 55%-a azon teljes adótehernek, amelyet az e cigarettákra kivetett százalékos jövedéki adó, tételes jövedéki adó és forgalmi adó együttes összege jelent.

[…]

(5) A tagállamoknak jogukban áll jövedékiadó-minimumot kivetni azokra a cigarettákra, amelyeket a legkeresettebb árkategóriába tartozó cigaretták kiskereskedelmi eladási áránál alacsonyabb áron hoznak forgalomba, azzal a feltétellel, hogy az így megállapított jövedékiadó-minimum nem haladhatja meg a legkeresettebb árkategóriába tartozó cigarettákra kivetett jövedéki adót."

7 A 2003. december 5-i 2003/117/EK tanácsi irányelvvel (HL L 333., 49. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 41. kötet, 430. o.) módosított, a cigaretták adójának közelítéséről szóló, 1992. október 19-i 92/79/EGK tanácsi irányelv (HL L 316., 8. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 13. kötet, 202. o.), illetve a cigarettán kívüli dohánygyártmány adójának közelítéséről szóló, 1992. október 19-i 92/80/EGK tanácsi irányelv (HL L 316., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 13. kötet,

204. o.) határozzák meg a cigarettát, valamint a cigarettán kívüli dohánygyártmányokat terhelő általános jövedéki adó legalacsonyabb kulcsát és/vagy összegét. A 92/80 irányelv az utóbbiakat terhelő jövedéki adó szerkezetére vonatkozó szabályokat is tartalmaz.

8 A 2004. június 2-i 2004/513/EK tanácsi határozat (HL L 213., 8. o.) a Közösség nevében jóváhagyta az Egészségügyi Világszervezet 2003. május 21-én Genfben aláírt, Dohányzás-ellenőrzési Keretegyezményét (a továbbiakban: WHO-egyezmény). Ezen egyezmény „Ár- és adóintézkedések a dohánykereslet csökkentésére" címet viselő 6. cikke a következőképpen szól:

„1. A Felek elismerik, hogy az ár- és adóintézkedések hatásos és fontos eszközei a dohányfogyasztás csökkentésének a lakosság különféle szegmenseiben, különösen a fiatalok körében.

2. A Részes Feleknek arra vonatkozó szuverén jogának sérelme nélkül, hogy adóztatási politikájukat meghatározzák és bevezessék, minden Félnek tekintetbe kell vennie a dohányzás visszaszorítására vonatkozó nemzeti népegészségügyi célkitűzéseit, és olyan intézkedéseket kell elfogadnia vagy fenntartania, amelyek értelemszerűen az alábbiakra terjedhetnek ki:

a) a dohánytermékekre vonatkozó adópolitika, vagy értelemszerűen [helyesen: és adott esetben], árpolitika foganatosítása [helyesen: alkalmazása], hogy az hozzájáruljon a dohányfogyasztás csökkenését célzó egészségi célkitűzésekhez, […]

[…]"

A nemzeti szabályozás

9 A code général des impôts (általános adókódex, a továbbiakban: CGI) többek között a dohány franciaországi adóztatását szabályozza. A CGI 572. cikkének első bekezdését a közegészség-politikáról szóló, 2004. augusztus 9-i 2004–806. sz. törvény (JORF, 2004. augusztus 11., 14277. o.) 38. cikkének (II) bekezdése módosította. A módosított 572. cikk első bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„Bármely termék 1000 egységre vagy 1000 grammra vonatkozó kiskereskedelmi ára az egész ország területén egységes, és azt a gyártók és bejegyzett szállítók szabadon határozzák meg. Az ár a Conseil d'État által rendeletben meghatározott feltételek mellett történt jóváhagyást követően alkalmazható. A cigaretta 1000 egységre vonatkozó kiskereskedelmi ára nem hagyható ugyanakkor jóvá, ha az alacsonyabb az e termékek általos árának rendeletben meghatározott százalékánál."

10 Az code général des impôts 572. cikke első bekezdésének alkalmazásában hozott 2004. szeptember 13-i 2004-975. sz. rendelet (JORF, 2004. szeptember 18., 16264. o.) 1. cikke értelmében „[a CGI] 572. cikkének első bekezdésében említett százalék: 95%".

11 A 2006. évi költségvetésről szóló, 2005. december 30-i 2005-1719. sz. törvény (JORF, 2005. december 31., 20597. o.) 30. cikkének (II) bekezdése módosította a CGI 572a. cikkét. A módosított 572a. cikk előírja:

„Az 568. cikk első bekezdésében említett viszonteladók által értékesített termékek, és az e cikk negyedik bekezdésében megjelölt beszerző-viszonteladó által utasoknak kiszállított termékek kiskereskedelmi ára szabadon meghatározható, mindazonáltal ezen ár nem lehet alacsonyabb a jóváhagyásról szóló rendeletben előírt, 1000 egységre vagy 1000 grammra vonatkozó kiskereskedelmi árnál. […]"

12 A code de la santé publique (közegészségről szóló kódex, a továbbiakban: CSP) többek között a dohányzás elleni küzdelemre vonatkozó rendelkezéseket tartalmaz. A CSP-nek a 2006. május 23-i 2006-596. sz. rendelettel (JORF, 2006. május 25., 7791. o.) módosított L. 3511-1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Dohánytermékeknek minősülnek az elszívásra, tubákolásra, rágásra vagy szopogatásra szolgáló termékek, amennyiben akár csak részben is dohány tartalmaznak, valamint az elszívásra szánt termékek akkor is, ha nem tartalmaznak dohányt, kivéve kizárólag azon termékeket, amelyek a [CGI] 564i. cikke harmadik bekezdésének 2. pontja értelmében véve gyógykezelésre szolgálnak.

Összetevőnek tekintendő minden – a dohány növény levelei és más természetes vagy nem feldolgozott részein kívüli – olyan anyag vagy alkotóelem, amelyet valamely dohánytermék gyártása vagy készítése során használnak, és a végtermékben – akár módosult formában – megtalálható, beleértve a papírt, a szűrőt, a festékeket és ragasztókat."

13 A CSP L. 3511-3. cikke első bekezdésének a jelen ítélet 17. pontjában hivatkozott indokolással ellátott véleményben meghatározott határidő lejártának időpontjában, 2006. szeptember 4-én hatályos változata, amely a jelen ítélet 9. pontjában említett 2004-806. sz. törvényből következik, a következőképpen szól:

„A dohány, a dohánytermékek vagy az L. 3511-1. cikk második bekezdésében meghatározott összetevők közvetlen vagy közvetett hirdetése vagy reklámja, valamint a dohányterméknek a közegészség céljaival ellentétes minden ingyenes terjesztése vagy reklámáron történő értékesítése tilos."

14 A CSP dohányzás elleni küzdelemre vonatkozó rendelkezéseihez e kódex L. 3512-1-L. 3512-4. cikkében előírt büntetőjogi szankciók társulnak.

A pert megelőző eljárás

15 A Bizottság 2005. március 21-én felszólító levelet címzett a Francia Köztársaságnak, amelyben kifejtette, hogy a francia szabályozásban a cigarettára vonatkozó kiskereskedelmi minimálár-rendszer, és a dohány „közegészség céljával ellentétes reklámára" meghatározásának tilalma összeegyeztethetetlen a 95/59 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével.

16 2005. július 29-i válaszában a Francia Köztársaság előadta, hogy véleménye szerint e szabályozás az EK 30. cikkben érintett közegészség védelmének céljával igazolható.

17 A Bizottság a 2006. július 4-én megküldött indokolással ellátott véleményben megismételte a kiinduló álláspontját, és felszólította az említett tagállamot a 95/59 irányelv 9. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeinek a szóban forgó indokolással ellátott vélemény kézhezvételétől számított két hónapon belüli teljesítésére.

18 A Bizottság – mivel a Francia Köztársaság 2006. október 5-i és december 22-i válaszait figyelembe véve úgy ítélte meg, hogy helyzet továbbra sem megfelelő – benyújtotta a jelen keresetet.

A keresetről

A felek érvei

19 A Bizottság szerint a 95/59 irányelv az adóztatás hatásai által nem torzított, egészséges versenyt kívánja biztosítani a tagállamok nemzeti piacainak megnyitása érdekében. Ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése biztosítja azt, hogy a jövedékiadó-alap meghatározása minden tagállamban ugyanolyan elvek alapján történjen, és megakadályozza, hogy az állami árszabályozás meghiúsítsa e célok elérését. E rendelkezés megfogalmazása és célja nem hagy kétséget afelől, hogy az tiltja a kiskereskedelmi minimálár alkalmazását. Az ilyen minimálár ugyanis azzal a következménnyel jár, hogy megszünteti a különböző termékek között azon tényezők függvényében esetleg fennálló árkülönbséget, amelyek a különböző gyártók árképzését befolyásolják. Az ilyen rendszer következésképpen a tagállamok közötti kereskedelmi forgalom torzításához vezet. Azon termékek behozatala ugyanis, amelynek (adók nélküli) nettó ára alacsonyabb a minimálárat alkalmazó tagállamban értékesített összehasonlítható termék áránál, e tagállamban lefékeződik.

20 A Bizottság arra hivatkozik, hogy a cigaretta adóztatásának francia rendszere a cigaretta átlagos árának 95%-ával megegyező minimálárat ír elő, amelynél alacsonyabb kiskereskedelmi ár a cigarettára nem engedélyezhető, ezen engedély pedig a kereskedelemben az ár meghatározásának feltétele. Következésképpen a gyártók vagy az importőrök nem határozhatják meg szabadon a termékeik legmagasabb kiskereskedelmi árát, mivel e legmagasabb ár semmi esetre sem lehet alacsonyabb az előírt minimálárnál. A cigaretta adóztatásának említett rendszere tehát nem egyeztethető össze a 95/59 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével.

21 Ezenkívül a CSP szóban forgó rendelkezései a francia hatóságokra diszkrecionális jogkört ruháznak a dohánygyártmányok meghatározott áron való kiskereskedelmi

értékesítésének megtiltására vonatkozóan, és ezzel megakadályozzák a gyártókat és az importőröket a termékeik legmagasabb kiskereskedelmi árának szabad meghatározásában. A CPS L. 3511-3. cikkében foglalt „közegészség céljával ellentétes reklámár" fogalmát a nemzeti jogalkotás nem határozza meg, és így nem teszi lehetővé az érintett gazdasági szereplők számára, hogy jogaikat és kötelezettségeiket egyértelműen és pontosan megismerjék, a nemzeti bíróságok számára pedig azt, hogy biztosítsák azok tiszteletben tartását. E fogalom tehát ellentétes a jogbiztonság és a magánszemélyek védelmének elvével.

22 A Bizottság szerint az, hogy az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosításra vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról és a 73/239/EGK irányelv, valamint a 88/357/EGK irányelv módosításáról szóló, 1992. június 18-i 92/49/EGK tanácsi irányelv (harmadik nem életbiztosítási irányelv) (HL L 228., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 346. o.) a szabad ármeghatározás elvét tartalmazza, nem jelenti azt, hogy valamely – más közösségi rendelkezésben, azaz a 95/59 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésben egyértelműen előírt – hasonló elv alkalmazhatatlannak tekintendő.

23 A Bizottság ezenkívül azzal érvel, hogy jóllehet ez utóbbi rendelkezésben és az EK 28. cikkben megszabott tilalmak fedhetik egymást, a 95/56 irányelv 9. cikke a másodlagos jog önálló szabálya, amely az említett irányelv összefüggésében önálló szerepet tölt be, és amelynek alkalmazása nem korlátozható azon esetekre, amelyek EK 28. cikket is érintik.

24 Ezen intézmény úgy véli, hogy azon elemzést, amely szerint a szóban forgó francia szabályozás megakadályozza a dohánytermékek legmagasabb eladási árának szabad kialakítását, nem teszi vitássá a 95/56 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdése, amely fenntartja „az árszínvonal ellenőrzésére […] vonatkozó nemzeti jogszabályok" és az „előírt árak betartására vonatkozó nemzeti jogszabályok" alkalmazását.

25 A Bizottság előadja, hogy a közegészséghez kapcsolódó, az EK 30. cikkben előírt megfontolások nem igazolhatják a közösségi jog szóban forgó állítólagos megsértését. A közösségi szinten harmonizált szabályozás alá tartozó nemzeti intézkedések jogszerűsége ugyanis kizárólag e szabályozásra, és nem az elsődleges jog azon rendelkezéseire tekintettel értékelendő, amelyek megengedik az eltérést az alapvető szabadságok esetében. Mindenesetre miközben a közegészség védelme a dohánygyártmányok magasabb eladási árának előírásával biztosítható, e cél teljes mértékben elérhető a megfelelő adóztatási politikával. Egyébiránt a közegészségre vonatkozó megfontolások játszottak szerepet a dohánytermékek jövedéki adójának harmonizációjára vonatkozó közösségi irányelvek kidolgozásakor és felülvizsgálatakor, anélkül azonban, hogy a szabad ármeghatározás elvét eltörölték volna. Ezzel ellentétben a minimál-árrendszer szerencsétlen hatást gyakorolhat a közegészség védelmére, mivel a gyártók mozgásterének védelmével a rendszer olyan többletbevételhez juttatja azokat, amely befektethető a dohánygyártmányok értékesítése növelésének ösztönözése érdekében.

26 A 95/59 irányelv 9. cikkének (1) bekezdése ezenkívül a WHO-egyezménnyel is összhangban van. Egyrészt ezen egyezmény nincs olyan hatással, hogy a szerződő feleket minimálár alkalmazására kötelezze. Másrészt az egyezmény, a Közösséggel ellentétben, nem hatalmazza fel a tagállamokat arra, hogy válasszanak az adó- vagy az árpolitika alkalmazása között, mivel e kérdés az említett egyezmény 35. cikkének (2) bekezdése értelmében a Közösség belső működéséhez tartozik.

27 A Bizottság továbbá úgy véli, hogy a Francia Köztársaság által hivatkozott, a dohányzás megelőzéséről és a dohányzás elleni küzdelem javítására irányuló kezdeményezésekről szóló, 2002. december 2-i 2003/54/EK tanácsi ajánlás (HL 2003. L 22., 31. o.) nem kötelező, és semmi esetre sem értelmezhető úgy, hogy az a 95/59 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének megsértésére ösztönöz. A cigarettára és egyéb dohánygyártmányokra

kivetett jövedéki adó szerkezetéről és adókulcsairól, az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak szóló 2008. július 16-i bizottsági jelentés (COM (2008) 460 végleges), amelyre szintén hivatkozik e tagállam, egyébiránt érinti az adórendszert mint a dohányfogyasztás megelőzése és az attól való visszatartás átfogó stratégiájának része.

28 Végül a Bizottság álláspontja szerint a tagállamok a dohánytermékek esetében magas árat tarthatnak fenn az e termékek adózási szintjének a vonatkozó irányelvekben előírt módszerek szerint való megemelésével. Ezen irányelvek nem írják elő az adóteher legmagasabb szintjét. A tagállamok tehát bizonyos módon mindig elérhetik a kívánt árszintet azon befolyás útján, amelyet az adók a végleges ár felett gyakorolnak. A gyártók azon lehetőségét, hogy felvállalják az azon törekvésükből eredő veszteségeket, hogy az adóteher ne jelenjen meg az eladási árban, egyébiránt szükségszerűen gazdasági korlátok határolják be.

29 A Francia Köztársaság előadja, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás nem ellentétes a 95/59 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének második albekezdésével. E tagállam úgy véli, hogy e rendelkezés nem fogalmazza meg azon általános elvet, amely szerint az árat a gyártók és az importőrök szabadon határozzák meg. Arra kéri a Bíróságot, hogy ebben az értelemben fontolja meg újra az említett rendelkezésnek adott értelmezését. Ellentétben ugyanis például a 92/49 irányelvvel, amely az önálló vállalkozói tevékenység megkezdése és gyakorlása feltételeinek harmonizálását érintette, a 95/59 irányelv a jövedéki adóra vonatkozó tagállami szabályozás egyik szeletét kívánta harmonizálni. Márpedig az említett tagállam szerint a szabad ármegállapítás vagy a díjszabás szabadságának elve kapcsolódhat az önálló vállalkozói tevékenység gyakorlása feltételeinek harmonizálásához, nem kapcsolódhat azonban az adóharmonizációhoz. Ezenkívül az ilyen elvet az EK 28. cikkben előírt áruk szabad mozgása tükrében kell értelmezni, amely mindössze azon nemzeti árszabályozásokat tiltja meg, amelyek a behozott árukat hozzák hátrányos helyzetbe.

30 A Francia Köztársaság ezenkívül úgy véli, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás mindenesetre a 95/59 irányelv 9. cikk (1) bekezdésének harmadik albekezdésében megfogalmazott kivételek alá tartozik. Egyrészt ugyanis az e rendelkezésben szereplő az „árszínvonal ellenőrzésére […] vonatkozó nemzeti jogszabályok" kifejezés az árakat érintő általános hatályú és – a szóban forgóhoz hasonló – különös jellegű nemzeti szabályozást egyaránt érinti. E tagállam vitatja tehát a C-216/98. sz., Bizottság kontra Görögország ügyben 2000. október 19-én hozott ítéletből (EBHT 2000., I-8921. o.) eredő bírósági ítélkezési gyakorlatot, amely szerint e kifejezés nem értelmezhető úgy, mint amely diszkrecionális jogkört tart fenn a tagállamok számára, hogy az általános jellegű, az áremelkedés megfékezését szolgáló nemzeti szabályozáson kívül mást is meghatározzanak. Másrészt ugyanezen ítélkezési gyakorlat szerint „az előírt árak betartására vonatkozó nemzeti jogszabályok" kifejezés olyan árat jelöl, amely legmagasabb árként kötelező, ha azt a gyártók vagy importőrök meghatározták, és a hatóság jóváhagyta. Márpedig a Francia Köztársaság véleménye szerint, amennyiben ezen árat a hatóságnak jóvá kell hagynia, az el is utasíthatja azt.

31 Másodlagosan e tagállam előadja, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozás az EK 30. cikkben szereplő közegészség védelmének céljával igazolható. A Bíróság ítélkezési gyakorlata ugyanis lehetővé teszi a tagállamok számára, hogy Közösségen belüli kereskedelmet korlátozó nemzeti intézkedéseket alkalmazzanak az emberek egészségének védelme érdekében; az említett tagállam e ponton a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítéletre hivatkozik. A szóban forgó tagállami szabályozás szükséges és arányos a célhoz képest. E cél ugyanis nem érthető el az árak emelésével, mivel azt a gyártók és importőrök nem tükrözik szükségszerűen az eladási árban, és így az nem vonja maga után feltétlenül a fogyasztás csökkenését.

32 A Francia Köztársaság szerint a minimálár előírása megfelelő eszköz a magas árszint fenntartásához, és ezáltal a fiatalok dohányzásának megelőzéséhez. Ez tűnik ki a WHO-egyezmény 6. cikke (2) bekezdésének a) pontjából. E tagállam véleményét

erősíti a 2003/54 ajánlás 7. pontja is, valamint a cigarettára és egyéb dohánygyártmányokra kivetett jövedéki adó szerkezetéről és adókulcsairól, az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak szóló 2008. július 16-i bizottsági jelentés 3.3. pontjának (1) bekezdése.

A Bíróság álláspontja

33 Emlékeztetni kell elsőként arra, hogy a 95/59 irányelv (3) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy az irányelv a dohánygyártmányokat terhelő jövedéki adó szerkezeti összehangolása politikájának keretébe illeszkedik, és célja, hogy az ugyanazon csoportba tartozó dohánygyártmányok kategóriái közötti verseny az adóterhek következtében ne torzuljon, és hogy ezáltal megvalósuljon a tagállamok nemzeti piacainak megnyitása.

34 E célból ezen irányelv 8. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a Közösségben gyártott cigarettákra és a harmadik országokból behozott cigarettákra minden tagállam vámokat is tartalmazó legmagasabb kiskereskedelmi ár alapján számított százalékos jövedéki adót és a termék egységére meghatározott tételes jövedéki adót vet ki (a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 19. pontja).

35 Ezenkívül a 95/59 irányelv (7) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy a szabad verseny követelménye a szabad árképzést jelenti a dohánygyártmányok minden csoportja tekintetében.

36 E tekintetben ezen irányelv 9. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a gyártók, vagy adott esetben azok közösségi képviselői vagy megbízottjai, valamint a harmadik

országokból dohányt importálók szabadon határozhatják meg a legmagasabb kiskereskedelmi árat minden termék esetében annak érdekében, hogy hatékony verseny érvényesüljön közöttük (a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 20. pontja). E rendelkezés biztosítani kívánja, hogy a dohánytermékeket terhelő százalékos jövedéki adó alapjának, azaz e termékek legmagasabb kiskereskedelmi árának a meghatározása minden tagállamban ugyanazon szabályok alapján történjék. Az is célja, amint azt a főtanácsnok indítványának 40. pontjában megállapította, hogy megvédje a fent említett gazdasági szereplők szabadságát, amely lehetővé teszi számukra, hogy az esetlegesen alacsonyabb önköltségi árból következő versenyelőnyt ténylegesen élvezhessék.

37 Márpedig a kiskereskedelmi minimálár hatóságok általi előírása azzal a hatással jár, hogy a gyártók és az importőrök által meghatározott legmagasabb kiskereskedelmi ár semmi esetre sem lehet alacsonyabb e kötelező minimálárnál. Az ilyen minimálárat előíró szabályozás tehát sértheti a versenyviszonyokat, mivel e gyártók vagy importőrök egy részét megakadályozza abban, hogy vonzóbb kiskereskedelmi árajánlatokkal az alacsonyabb önköltségi árból származó előnyhöz jussanak.

38 Következésképpen a feldolgozott dohánytermékek kiskereskedelmi minimálárának szabályozása nem tekinthető összeegyeztethetőnek a 95/59 irányelv 9. cikkének (1) bekezdésével, amennyiben nem igazítják ki oly módon, hogy minden esetben kizárja az alacsonyabb önköltségi árból e termékek gyártói és importőrei egy részénél kialakult versenyelőny sérelmét, és hogy ebből következően torzuljon a verseny (lásd a C-198/08. sz., Bizottság kontra Ausztria ügyben 2010. március 4-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-1645. o.] 30. pontját és a C-221/08. sz., Bizottság kontra Írország ügyben 2010. március 4-én hozott ítélet [EBHT 2010., I-1669. o.] 41. pontját).

39 Ezen elvek tükrében kell megvizsgálni a jelen keresettel érintett nemzeti szabályozást.

40 A CGI-nek a 2004-975. sz. rendelettel együtt értelmezett, szóban forgó rendelkezései a gyártók és az importőrök számára a cigaretta franciaországi kiskereskedelmi minimálárát írják elő, amely e termékek átlagára 95%-ának felel meg, a CSP L. 3511-3. cikkének első bekezdése pedig bármely dohánytermék „a közegészség céljával ellentétes reklámáron" való értékesítését tiltja meg. A Francia Köztársaság a tárgyaláson kifejtette, hogy a „a közegészség céljával ellentétes reklámár" fogalma úgy értelmezendő, mint amely magában foglal minden olyan árat, amely a CGI 572. cikkének első bekezdése értelmében előírt árnál alacsonyabb.

41 E szabályozás nem teszi lehetővé minden esetben annak kizárását, hogy az előírt minimálár sértse az alacsonyabb önköltségi árból a gyártók és importőrök egy részénél kialakult versenyelőnyt. Ellenben – amint azt a Bizottság a tárgyaláson megállapította, anélkül hogy e ponton a Francia Köztársaság megcáfolta volna – az ilyen szabályozás, amely egyébként a piaci átlagárra hivatkozva írja elő a minimálárat, olyan hatással járhat, hogy megszünteti a versenyző termékek közötti árkülönbséget, és ezen árakat a legdrágább termék árához közelíti. Az említett szabályozás így sérti a gyártók és importőrök azon szabadságát a legmagasabb kiskereskedelmi ár meghatározásában, amelyet a 95/59 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének második albekezdése biztosít.

42 Egyébiránt a Francia Köztársaság állításaival ellentétben a szóban forgó minimálárrendszer nem tartozik az említett irányelv 9. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdésében megfogalmazott kivétel alá.

43 E rendelkezés kapcsán ugyanis emlékeztetni kell arra egyrészt, hogy „árszínvonal ellenőrzése" kifejezést úgy értelmezték, mint amely az általános jellegű – például az áremelkedés meggátolására szánt – nemzeti jogszabályokat érinti (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 25. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot). Másrészt az „előírt ár

betartása" kifejezést a dohány adóztatásának rendszerében úgy kell érteni, mint amely olyan árat jelöl, amely legmagasabb árként kötelező, ha azt a gyártók vagy importőrök meghatározták, és a hatóság jóváhagyta, és ilyenként kell tiszteletben tartani az értékesítési lánc minden lépcsőjében a fogyasztónak való értékesítésig, mivel ezen ármeghatározási rendszer feladata annak elkerülése, hogy a megállapított ár túllépése miatt az adóbevételek teljessége sérülhessen (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügy 26. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

44 Márpedig nem vitás, hogy a szóban forgó nemzeti szabályozásnak nem célja sem az áremelkedés meggátolása, sem pedig az adóbevételek abból eredő csökkenésének az elkerülése, hogy a gyártók vagy az importőrök által szabadon meghatározott legmagasabb kiskereskedelmi árat meghaladják.

45 Ami a WHO-egyezményt illeti, amint azt a főtanácsnok az indítványa 50. és 51. pontjában megállapította, ezen egyezmény közvetlenül nem kötelezi a szerződő feleket a dohánytermékeket érintő árpolitikával kapcsolatban, hanem mindössze leírja a lehetséges megoldásokat a dohányzás elleni küzdelmet érintő nemzeti egészségügyi célok figyelembevétele érdekében. Ezen egyezmény 6. cikkének (2) bekezdése ugyanis mindössze azt írja elő, hogy a szerződő feleknek olyan intézkedéseket kell elfogadniuk vagy fenntartaniuk, amelyek „[ki]terjedhetnek" a dohánytermékekre vonatkozó adópolitikára, vagy „adott esetben" az árpolitika alkalmazására.

46 Ugyanígy, a minimálár-rendszer alkalmazását illetően semmilyen közvetlen utalás nem vezethető le sem a 2003/54 ajánlásból, sem pedig a cigarettára és egyéb dohánygyártmányokra kivetett jövedéki adó szerkezetéről és adókulcsairól az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak szóló, 2008. július 16-i bizottság jelentéséből, amelyek egyébiránt nem kötelező erejűek. E szövegeknek a Francia Köztársaság által hivatkozott rendelkezései azon elgondolást tükrözik, hogy a dohánytermékek magas árának hatása a dohányfogyasztás visszaszorítása.

47 Mindenesetre – amint az a jelen ítélet 38. pontjából kitűnik – a 95/59 irányelvvel nem ellentétes az olyan árpolitika, amely nem áll ellentétben az említett irányelv céljaival, többek között az ugyanazon csoportba tartozó dohánygyártmányok kategóriái közötti versenytorzulás kizárásának céljával.

48 A Francia Köztársaság azzal is érvel, hogy a szóban forgó minimál-árrendszer az emberek egészségének és életének védelme EK 30. cikkben előírt céljával igazolható. E tagállam szerint az adók szintjének emelése nem képes biztosítani a dohánytermékek kellően magas árát, mivel ezen emelést a gyártók és az importőrök átvállalhatják a haszonkulcsuk egy részének a feláldozásával, sőt veszteséggel történő értékesítéssel.

49 Meg kell állapítani e tekintetben, hogy az EK 30. cikk nem érthető úgy, hogy lehetővé teszi az EK 28. cikkben és EK 29. cikkben érintett, a behozatalra és kivitelre vonatkozó mennyiségi korlátozásoktól, valamint az azzal azonos hatású intézkedésektől eltérő jellegű intézkedéseket (lásd ebben az értelemben a C-302/00. sz., Bizottság kontra Franciaország ügyben 2002. február 27-án hozott ítélet [EBHT 2002., I-2055. o.] 33. pontját). Márpedig a jelen esetben a Bizottság nem hivatkozott ezen utóbbi rendelkezések sérelmére.

50 Mindazonáltal a 95/59 irányelv nem akadályozza meg a Francia Köztársaságot abban, hogy folytassa a dohányzás elleni küzdelmet, amely a közegészség védelmének céljába illeszkedik.

51 Ugyanis egyébiránt, amint azt a 95/59/EK irányelv – amelynek 9. cikke ugyanakkor az eredeti megfogalmazáshoz képest változatlan maradt – utolsó módosító aktusa, a 2002/10 irányelv (7) preambulumbekezdése megemlíti, az EK-Szerződés és különösen az EK 152. cikk (1) bekezdésének első albekezdése megköveteli az emberi egészség magas szintű védelmének biztosítását a Közösség valamennyi politikájának és cselekvésének meghatározása, valamint végrehajtása során.

52 Ugyanezen preambulumbekezdésben jelenik meg az is, hogy az adószint jelentős tényező a dohánytermékek árában, és ezáltal befolyást gyakorol a fogyasztók dohányzási szokásaira. A Bíróság ugyanígy megállapította, hogy a dohánytermékek esetében az adójogi szabályozás az e termékek fogyasztása elleni harc, és így a közegészség védelmének fontos és hatékony eszközét jelenti (a C-140/05. sz. Valeško-ügyben 2006. október 5-én hozott ítélet [EBHT 2006., I-10025. o.] 58. pontja), és hogy a azon cél, hogy az említett termékek ára magas szinten legyen előírva, megfelelően elérhető e termékek magasabb adóztatásával, mivel a jövedéki adó emelése előbb vagy utóbb a kiskereskedelmi ár emelkedését vonja maga után, anélkül hogy mindez sértené a szabad ármeghatározást (lásd ebben az értelemben a fent hivatkozott Bizottság kontra Görögország ügyben hozott ítélet 31. pontját).

53 Ezenkívül ha a tagállamok véglegesen ki akarják küszöbölni annak lehetőségét, hogy a gyártók és az importőrök veszteséges értékesítéssel akár csak átmenetileg is átválalhassák a dohánytermékek kiskereskedelmi árában az adók hatásait, többek között megtilthatják a feldolgozott dohánytermékeknek az önköltségi ár és adók együttes összegénél alacsonyabb áron való értékesítést, miközben az említett gyártóknak és importőröknek így lehetővé teszik, hogy az esetlegesen alacsonyabb önköltségi árból eredő versenyelőnyt ténylegesen kihasználhassák (lásd a fent hivatkozott Bizottság kontra Ausztria ügyben hozott ítélet 43. pontját és a fent hivatkozott Bizottság kontra Írország ügyben hozott ítélet 55. pontját).

54 Az előző megfontolások összességéből következik, hogy a Bizottság keresetét el kell fogadni.

55 Következésképpen meg kell állapítani, a Francia Köztársaság – mivel a Franciaországban forgalomba hozott cigaretta tekintetében kiskereskedelmi minimálár-rendszert fogadott el és tart hatályban, valamint megtiltja a dohánytermékeknek a „közegészség céljával ellentétes reklámáron" történő értékesítését – nem teljesítette 95/59 irányelv 9. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

A költségekről

56 Az eljárási szabályzat 69. cikkének 2. §-a alapján a Bíróság a pervesztes felet kötelezi a költségek viselésére, ha a pernyertes fél ezt kérte. A Francia Köztársaságot, mivel pervesztes lett, a Bizottság kérelmének megfelelően kötelezni kell a költségek viselésére.

A fenti indokok alapján a Bíróság (harmadik tanács) a következőképpen határozott:

1) A Francia Köztársaság – mivel a Franciaországban forgalomba hozott cigaretta tekintetében minimálár-rendszert fogadott el és tart hatályban, valamint megtiltja a dohánytermékeknek a „ közegészség céljával ellentétes reklámáron közegészség céljával ellentétes reklámáron" történő értékesítését – nem teljesítette a 2002. február 12-i 2002/10/EK tanácsi irányelvvel módosított, a dohánygyártmányok fogyasztását érintő, a forgalmi adón kívüli egyéb adókról szóló, 1995. november 27-i 95/59/EK tanácsi irányelv 9. cikkének (1) bekezdéséből eredő kötelezettségeit.

2) A Bíróság a Francia Köztársaságot kötelezi a költségek viselésére.

Aláírások